

НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ В СИСТЕМІ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

COVERT INVESTIGATIVE ACTIONS UNDER JUDICIAL OVERSIGHT: ANALYSIS OF JUDICIAL PRACTICE & PROSPECTS FOR REFORM TAKING INTO ACCOUNT THE EXPERIENCE OF STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE

Сергій Халимон¹, Ольга Ващук², Назар Бережанський³

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького (вул. Шевченка, 46, м. Хмельницький, 29001)

Serhii Khalymon, Olha Vashchuk, Nazar Berezhanskyi

Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (46, Shevchenko Str., Khmelnytskyi, 29001)

Отримано: 12.10.2025. Затверджено: 27.11.2025

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена аналізу правової природи негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД) у системі судового контролю та виявленню ключових проблем їх застосування. Наголошується, що судовий контроль є основним гарантом легітимності та пропорційності втручання у приватне життя, зокрема у сферу комунікацій, житла й персональних даних.

¹ доктор юридичних наук, професор; orcid 0000-0003-2998-7235; e-mail: halik_chernigov@ukr.net

² здобувач вищої освіти; orcid 0009-0005-7157-3433

³ здобувач вищої освіти; orcid 0009-0007-9860-0889

Статистичні дані свідчать про дисбаланс між високим рівнем задоволення клопотань і низькою доказовою результативністю їх використання, що підтверджує формалізацію судового контролю. У дослідженні розмежовуються інститути оперативно-розшукових заходів і НСРД, розкривається їх процесуальна природа та значення у кримінальному провадженні, а також розглянуто досвід Державної прикордонної служби України в цій сфері. Приділено увагу практиці Верховного Суду, яка визначає критерії допустимості доказів, отриманих у результаті НСРД. Водночас аналізуються проблеми вмотивованості клопотань, формалізму під час їх розгляду та обмеженості доступу сторони захисту до процесуальних документів. У статті розглядається практика Європейського суду з прав людини, що встановила стандарти законності, пропорційності, ефективності судового контролю та заборони надмірного втручання. Застосування цих стандартів у національній правовій системі розглядається як необхідна умова реального, а не декларативного захисту прав особи. Зроблено висновок про потребу реформування інституту НСРД шляхом підвищення якості судових рішень, запровадження механізму повідомлення особи про втручання після усунення ризиків розслідування, розширення процесуальних прав сторони захисту та вдосконалення гарантій пропорційності. Такий підхід дозволить забезпечити винятковий характер НСРД і зберегти баланс між інтересами держави у протидії злочинності й правами людини.

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії; судовий контроль; судова практика; допустимість доказів; права людини; пропорційність; ЄСПЛ; Державна прикордонна служба України; воєнний стан.

ABSTRACT

The article is devoted to the analysis of the legal nature of covert investigative (search) actions (CISA) within the system of judicial control and the identification of key problems in their application. It is emphasized that judicial control is the main guarantee of the legitimacy and proportionality of interference in private life, particularly in the spheres of communication, housing, and personal data. Statistical data indicate an imbalance between the high rate of granted motions and the low evidentiary value of their outcomes, which confirms the formalization of judicial control. The study distinguishes between investigative measures and CISAs, reveals their procedural nature and significance in criminal proceedings, and examines the experience of the State Border Service of Ukraine in this area. Attention is paid to the practice of the Supreme Court, which determines the criteria for the admissibility of evidence obtained as a result of CISAs. At the same time, the analysis highlights the problems of insufficiently reasoned motions, formalism in their review, and the limited access of the defense to procedural documents. The article also examines the case law of the European Court of Human Rights, which has established standards of legality, proportionality, effective judicial control, and the prohibition of excessive interference. The application of these standards in the national legal system is considered a necessary condition for ensuring genuine, rather than declarative, protection of individual rights. The conclusion emphasizes the need to reform the institution of CISAs through the improvement of judicial decisions, the introduction of a mechanism for notifying individuals after investigative risks have been eliminated, the expansion of the defense's procedural rights, and the enhancement of proportionality safeguards. Such an approach would preserve the exceptional nature of CISAs and maintain a balance between the state's interest in combating crime and human rights.

Key words: covert investigative (search) actions; judicial control; case law; admissibility of evidence; human rights; proportionality; ECtHR; State Border Guard Service of Ukraine; martial law.

I. ВСТУП

Судовий контроль за негласними слідчими (розшуковими) діями (далі — НСРД) посідає центральне місце в системі процесуальних гарантій кримінального провадження, адже саме він забезпечує легітимність, обґрунтованість і пропорційність втручання в найбільш чутливі сфери приватного життя — комунікації, житло, персональні дані. Актуальність проблематики обумовлюється одночасно трьома групами чинників: по-перше, зростанням інтенсивності використання таких заходів у практиці досудового розслідування; по-друге, нерівномірністю правозастосування, що виявляється у різних підходах слідчих суддів до оцінки необхідності та достатності доводів клопотань, стандартів доказування і меж допустимого втручання; по-третє, особливостями дії правового режиму воєнного стану, який підвищує чутливість співвідношення публічних інтересів безпеки і гарантій прав людини. У цих умовах на перший план виходить уніфікація критеріїв судової перевірки: чіткі вимоги до структури й доказового наповнення клопотань; вичерпна вмотивованість ухвал з фіксацією цілей, меж, строків, способів мінімізації втручання; дієві післяконтрольні гарантії — перевірка допустимості здобутих відомостей, інформування осіб про втручання після зняття ризиків розслідування, аудит зберігання і знищення даних.

Системне впровадження таких стандартів, узгоджених із Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України і релевантними підходами Європейського суду з прав людини, покликане забезпечити передбачуваність судової практики, знизити ризики надмірного застосування заходів і зберегти їх винятковий характер як інструменту доказування.

За статистичними даними Звіту про роботу органів прокуратури за січень-червень 2025 року (усього по Україні) у сфері негласних слідчих (розшукових) простежується стійка тенденція до високого рівня задоволення клопотань слідчих і прокурорів. Із загальної кількості розглянутих клопотань суди ухвалили 80 615 рішень, із яких 75 134 (~95,5%) були позитивними, тоді як 3551 (~4,5%) — відмовними. Водночас аналіз подальших результатів демонструють значне скорочення їх реальної процесуальної цінності: прокурори прийняли рішення про розсекречення у 11 975 випадках (~16% від задоволених), з яких лише 6808 (~9%) були використані як докази у кри-

мінальних провадженнях, а 2631 (≈3,5%) отримали процесуальне підтвердження у судовому розгляді¹. Така динаміка засвідчує дисбаланс між масштабом санкціонування та фактичним використанням НСРД, що з наукової точки зору підтверджує формалізацію судового контролю і актуалізує необхідність підвищення стандартів обґрунтування клопотань, а також забезпечення реальної пропорційності та субсидіарності втручання у приватну сферу.

Подібна статистична асиметрія вказує на декілька ключових проблем. По-перше, низький відсоток використання розсекречених результатів у судовому процесі свідчить про недосконалість механізмів доказової верифікації, коли значний масив даних, здобутих із втручанням у приватне життя, фактично не досягає стадії оцінки судом по суті. По-друге, існує очевидний ризик використання НСРД не як «*ultima ratio*» (виняткового засобу), а як інструмента процесуальної рутинізації, що знижує рівень захисту прав людини та створює підґрунтя для потенційних зловживань. По-третє, слабкість інституційних гарантій — відсутність апеляційного перегляду ухвал слідчих суддів, обмеженість у доступі сторони захисту до інформації про проведені дії — перетворює судовий контроль на переважно декларативний механізм.

Теоретико-правові й прикладні засади здійснення судового контролю при здійсненні НСРД досліджували такі вчені, як: Л. Аркуша, О. Бандурка, В. Берназ, О. Білічак, Р. Благута, Є. Блажівський, В. Гончаренко, С. Гриненко, В. Кікінчук, І. Козьяков, С. Кудінов, Д. Никифорчук, В. Нор, М. Погорецький, О. Полюхович, С. Тагієв, В. Тарасенко, О. Татаров, В. Тертишник, В. Уваров, Л. Удалова, О. Юхно, В. Шерудило, І. Хараберуш та ін.

У наукових розвідках щодо судового контролю за НСРД окреслено як загальнотеоретичні, так і прикладні аспекти їх проведення та оцінки результатів. В. Уваров комплексно висвітлив проблеми юридичної визначеності та ефективності НСРД, акцентуючи на прогалинах нормативного регулювання, потребі чітких критеріїв пропорційності й достатності підстав, а також узгодженні практики із стандартами

¹ Звіт про роботу органів прокуратури за січень — червень 2025 року (усього по Україні). URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=270116

прав людини¹. В. Шерудило зосередився на судовому контролі за втручанням у приватне спілкування, обґрунтовуючи вимоги до мотивованості ухвал слідчого судді, конкретизації обсягу дозволених дій та відповідності таким заходам принципам необхідності й субсидіарності з урахуванням практики ЄСПЛ². Р. Благута проаналізував організаційно-тактичні проблеми підготовки та проведення НСРД, підкреслив важливість належного документування, взаємодії оперативних підрозділів із прокурором і дотримання процесуальних строків як передумов допустимості доказів³. А. Гуменюк обґрунтував розуміння результатів НСРД як особливого різновиду доказів, розкрив критерії їх допустимості та достовірності, значення ланцюга збереження й належної процедури відкриття стороні захисту, а також окреслив підходи до їх оцінки судом у сукупності з іншими доказами⁴. Визначенню й оцінці доцільності застосування НСРД щодо особливих суб'єктів, виявленню ризиків необґрунтованого втручання у приватне життя особи під час застосування таких слідчих дій присвячена робота О. Бабікова та інших⁵. А. Туманянц і Д. Криворучко висвітлили проблему зловживань правом на початок окремих слідчих і негласних слідчих дій без дозволу слідчого судді, звернувши увагу на ризики неправомірного розширення «невідкладних» випадків і запропонували процесуальні запобіжники, включно з посиленням ex post-контролем та наслідками у вигляді визнання доказів недопустимими⁶. І. Хараберюш системно

¹ Уваров В. Г. (2016). Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми юридичної визначеності та ефективності. *Правова позиція*. № 2(17). С. 163–169.

² Шерудило В. О. (2018). Судовий контроль під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування. *Право і суспільство*. № 3. Ч. 2. С. 310–315.

³ Благута Р. І. (2013). Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми підготовки та проведення. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. № 1. С. 147–152.

⁴ Гуменюк А. С. (2025). Результати негласних слідчих (розшукових) дій як особливий різновид доказів у кримінальному провадженні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1. С. 700–704. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-1/165>

⁵ Babikov O., Svintsytskyi A. V., Nazarov V. V. et al. (2024). Rights and freedoms during covert investigations: Balance between security and personal freedoms. *International Journal of Police Science & Management*. Vol. 27, Issue 1. pp. 43–55. URL: <https://doi.org/10.1177/14613557241259865>

⁶ Туманянц А. Р., Криворучко Д. В. (2022). Зловживання правом на початок проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій без дозволу слідчого судді. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 4. С. 364–370. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.66>

розкрив НСРД як об'єкт судового контролю, уточнив межі дискреції слідчого судді, вимоги до перевірки наявності законних підстав і пропорційності обмеження прав, а також типові підстави для відмови в наданні дозволу¹.

II. МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ

Метою статті є комплексний аналіз правової природи НСРД, особливостей судового контролю при їх проведенні, виявлення проблем у судовій практиці, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення механізму контролю, з урахуванням як національного законодавства, так і стандартів Європейського суду з прав людини.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція) та спеціальні правничі методи — формально-юридичний, порівняльно-правовий, системно-структурний, а також емпіричне узагальнення судової практики України та рішень ЄСПЛ.

Попри значний внесок у розробку цієї проблеми, вона не вичерпала себе і особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану задає нового поштовху для наукових розвідок. Залишається дискусійним питання співвідношення оперативних потреб розслідування та необхідності дотримання гарантій недоторканності приватного життя, що набуває особливої ваги в ситуаціях загроз національній безпеці. Невирішеними залишаються також стандарти обґрунтування клопотань про проведення НСРД, критерії оцінки «невідкладності» їх початку без судового дозволу, а також межі «*ex post*» контролю з боку слідчого судді. Окремої уваги потребує проблема допустимості та автентичності результатів НСРД у судовому доказуванні, зокрема у випадках складних технологічних способів фіксації інформації. Перспективним є також опрацювання питання уніфікації судової практики, розроблення алгоритмів контролю за пропорційністю втручання та підвищення прозорості процесуального контролю з боку суду.

¹ Хараберюш І. Ф. (2019). Негласні слідчі (розшукові) дії як об'єкт судового контролю. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. Вип. 18. С. 62–69. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-3047-2019-9-18-62-69>

ІІІ. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Негласні слідчі (розшукові) дії — це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України. Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про кримінальне правопорушення та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб¹. До реформи кримінального процесуального законодавства вітчизняна правова система для досягнення аналогічних цілей послуговувалась оперативно-розшуковими заходами.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативно-розшукова діяльність — це система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів².

У доктрині права по-різному визначають поняття оперативно-розшукової діяльності. Так, заслуговує на увагу позиція С. В. Албула, який визначає оперативно-розшукову діяльність як спеціально організовану діяльність уповноважених суб'єктів, зорієнтовану на здобуття, аналітичну обробку та використання кримінальної розвідувальної інформації шляхом гласних і негласних заходів із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів для запобігання, виявлення й припинення злочинів та забезпечення потреб кримінального провадження за умов додержання принципів законності, необхідності й пропорційності³.

З набуттям чинності КПК України у 2012 році фактично зникла суттєва відмінність у правовому регулюванні проведення оперативно-розшукових заходів і НСРД, адже навіть в оперативно-розшуковому законодавстві зазначено, що права закріплені у ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», які трансформуються в опе-

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

² Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 26.10.2025).

³ Албул С. В. (2024). Оперативно-розшукова діяльність: сучасні доктринальні та праксеологічні концепти. *Воєнний стан: теоретико-праксеологічні проблеми юриспруденції* : монографія. Львів-Торунь : Liha-Pres. С. 1–24. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-421-7-1>

ративно-розшукові заходи реалізуються згідно з положеннями конкретних статей Глави 21 КПК України, які регулюють здійснення НСРД¹.

Проте важливою складовою правової природи НСРД є їх відмінність від оперативно-розшукових заходів (ОРЗ). Якщо НСРД є процесуальними діями, що проводяться у межах кримінального провадження і під контролем слідчого судді, то ОРЗ — це комплекс заходів правоохоронних органів, спрямованих на пошук і фіксацію фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави². Практичною проблемою є чітке розмежування між цими двома інститутами, що має важливе значення для законності доказів та правової відповідальності.

Таким чином, відмінність між інститутами оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих дій має не лише теоретичне, а й безпосереднє практичне значення для забезпечення допустимості доказів і законності кримінального провадження, що зумовлює потребу у подальшому дослідженні механізмів судового контролю.

У цьому контексті цінною є позиція О. І. Полуховича, який наголошує, що метою судового контролю є дотримання прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Ця мета (в тому числі при проведенні НСРД) досягається за рахунок реалізації різного роду процесуального інструментарію як то, наприклад, надання судом дозволу на проведення слідчої дії³. Конституційним підґрунтям судового контролю за втручанням у права людини є статті 30–32 Конституції України. Судовий контроль за проведенням НСРД є невід'ємною складовою правового механізму захисту прав і свобод громадян під

¹ Половніков В. В., Халимон С. І. (2017). Проблеми правового регулювання оперативно-розшукової діяльності: пошук шляхів вирішення. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Юридичні науки*. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadcurn_2017_3_4; Притула А. М. (ред.). (2021). Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»: науково-практичний коментар. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ. 236 с.

² Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

³ Полухович О. І. (2017). Судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / НЮУ ім. Я. Мудрого, Харків. 22 с.

час кримінального провадження. Його основна мета — гарантувати, що такі дії здійснюються виключно на законних підставах, обґрунтовано, пропорційно та з урахуванням балансу між інтересами суспільства у розкритті злочинів і правами особи.

Відповідно до статті 247 КПК України, клопотання про проведення НСРД подається слідчим, прокурором або оперативним підрозділом до слідчого судді, який здійснює санкціонування цих дій. Суддя зобов'язаний ретельно перевірити наявність обґрунтованих підстав, необхідність проведення дій, а також дотримання принципу мінімального втручання у права особи¹.

Незважаючи на існуючі законодавчі норми, практика свідчить про певні проблеми у реалізації судового контролю. По-перше, клопотання про НСРД часто містять шаблонні формулювання без належного обґрунтування необхідності втручання. По-друге, розгляд таких клопотань відбувається у формальному режимі, без активного змагального процесу, що зменшує якість перевірки обґрунтованості санкції. По-третє, слідчі судді не завжди досить уважно оцінюють пропорційність заходів і ризики перевищення повноважень. Справедливості заради необхідно відзначити, що оцінити такі ризики досить часто просто неможливо.

В. Ковальський, узагальнюючи дані Національної доповіді про загальний стан криміногенної обстановки в Україні, рівень злочинності, протидію їй та дотримання конституційних прав і свобод громадян на досудовому розслідуванні за 2020 р. (із порівнянням показників 2013–2019 рр.), дійшов висновку, що у переважній більшості випадків результати негласних слідчих (розшукових) дій не забезпечили доказової релевантності та процесуальної результативності². За таких умов інструментарій НСРД постає не винятковим засобом, спрямованим на досягнення чітко окресленої процесуальної мети, а практикою, що призводить до необґрунтованих втручань у приватну сферу особи без належного підтвердження їхньої необхідності й пропор-

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

² Національна доповідь про загальний стан криміногенної обстановки в Україні, про стан злочинності та протидії їй, а також про дотримання конституційних прав і свобод, громадян на досудовому розслідуванні у 2020 році (в порівнянні із статистичними даними за 2013-2019 роки). *Юридичний Вісник України*. URL: <https://surl.li/xxflv>

ційності. З огляду на це окреслюється потреба посилення стандартів обґрунтування клопотань, підвищення якості судової мотивації під час санкціонування НСРД і розбудови післяконтрольних гарантій допустимості отриманих відомостей, аби забезпечити відповідність таких втручань конституційним і конвенційним вимогам.

Окремий прикладний вимір проблематики судового контролю за НСРД демонструє практика кримінальних проваджень, пов'язаних з незаконним переправленням осіб через державний кордону України, у яких суттєву роль відіграють оперативні підрозділи Держприкордонслужби. Оперативні підрозділи Держприкордонслужби входять до переліку суб'єктів, уповноважених за письмовим дорученням слідчого чи прокурора проводити окремі види НСРД, зокрема аудіо- та відеоконтроль місць, спостереження за особою, зняття інформації з електронних інформаційних систем, контроль за вчиненням злочину тощо. Це обумовлено специфікою прикордонної злочинності, яка має транскордонний, конспіративний характер і нерідко пов'язана з використанням важкодоступних ділянок місцевості, підроблених документів та закритих каналів комунікації.

Найбільш показовими у цьому сенсі є кримінальні провадження за статтею 332 КК України (незаконне переправлення осіб через державний кордон України), особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану, коли незаконний виїзд військовозобов'язаних набуває додаткового безпекового виміру. Типова слідча ситуація передбачає залучення «контрольованого покупця» (особи, яка звертається з проханням про організацію незаконного переправлення через кордон), проведення аудіо- та відеоконтролю зустрічей із посередниками, фіксацію передачі грошових коштів, а також зняття інформації з телекомунікаційних мереж для встановлення всієї групи організаторів. Саме результати таких НСРД, проведених за участю оперативних підрозділів Держприкордонслужби, стають ключовими доказами організованого характеру схеми, розміру винагороди та усвідомлення обвинуваченими обмежень, пов'язаних з воєнним станом. Водночас у низці вироків місцевих судів і постанов Верховного Суду наголошується, що допустимість цих доказів безпосередньо залежить від належного мотивування ухвали слідчого судді, безперервності та повноти аудіо- й відеозаписів, а також своєчасного розсекречення процесуальних документів і їх відкриття стороні захисту.

Не менш показовою є категорія проваджень, пов'язаних із корупційними правопорушеннями персоналу Держприкордонслужби (одержання неправомірної вигоди за безперешкодний пропуск через кордон, невжиття заходів реагування тощо). Тут зазвичай застосовується контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України) у поєднанні з аудіо- та відеоконтролем службових приміщень, службового транспорту, а іноді й виконанням спеціального завдання із розкриття злочинної діяльності організованої групи (ст. 272 КПК України). Судовий контроль у цій категорії справ має подвійну функцію: з одного боку, убезпечити оперативні підрозділи та прокурора від звинувачень у провокації злочину, з іншого — гарантувати, що втручання в службове середовище та професійну діяльність прикордонників не виходить за межі, необхідні для документування конкретного корупційного епізоду. Звідси випливає підвищена вимога до мотивувальної частини ухвали слідчого судді: у ній мають бути чітко окреслені підстави підозри, відсутність можливості досягти мети провадження менш інвазивними засобами та запобіжники проти провокаційної поведінки оперативних працівників.

Таким чином, застосування НСРД наочно підтверджує загальні висновки щодо ризиків формалізації судового контролю. В умовах дії правового режиму воєнного стану та різкого зростання кількості проваджень за статтею 332 КК України, а також відновлення кримінальної відповідальності за окремі види контрабанди, спокуса перетворити НСРД на «стандартний» інструмент спостереження за прикордонними потоками є вкрай високою. Це, у свою чергу, посилює значення якісного обґрунтування клопотань, індивідуалізованої оцінки пропорційності втручання та належної мотивації ухвал слідчих суддів, без чого гарантійна функція судового контролю у сфері охорони державного кордону неминуче втрачає реальний зміст.

Висока кількість задоволених клопотань свідчить про формальний характер контролю, що ускладнює запобігання зловживанням у сфері НСРД. Це вимагає удосконалення процесуальних гарантій та підвищення професійної підготовки суддів, які здійснюють розгляд клопотань про надання дозволу на проведення НСРД. З цього випливає, що ефективний судовий контроль за НСРД — це ключовий елемент, що забезпечує легітимність використання результатів НСРД і водночас гарантує захист основоположних прав і свобод людини,

що особливо важливо в умовах дії правового режиму воєнного стану та викликів національній безпеці.

Свого часу О. І. Полюхович пропонував сформувати в Україні єдину судову практику щодо перевірки судом допустимості доказів, отриманих за результатами НСРД, шляхом ознайомлення не лише з протоколами, а й з документами, якими надано дозвіл на проведення НСРД. Автор вважає, що для ознайомлення має надаватися не тільки ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД, а й клопотання слідчого, прокурора, яке було підставою для її постановлення¹.

Судова практика формує чіткі орієнтири для оцінки доказів, отриманих внаслідок НСРД. Зокрема, узагальненню піддаються питання забезпечення законності їх здобуття, належності та допустимості доказової інформації, правила відкриття процесуальних документів, а також специфіка використання результатів НСРД у різних провадженнях.

Так, Верховний Суд у постанові від 16 січня 2019 р. (справа № 751/7557/15-к) підкреслив, що якщо сторона обвинувачення вжила всі необхідні заходи для розсекречення процесуальних документів, які стали підставою для НСРД, але їх не було розсекречено з незалежних від прокурора причин, то відсутність їх відкриття не тягне автоматичної недопустимості протоколів НСРД².

У постанові від 16 жовтня 2019 р. (справа № 640/6847/15-к) була розширена позиція, яка полягала у тому, що процесуальні документи (ухвали, постанови, клопотання), які не були відкриті стороні захисту під час досудового розслідування згідно із статтею 290 КПК України, можуть бути відкриті судом пізніше, за умови що прокурор вжив своєчасних і належних заходів³.

У той же час судова практика наголошує, що відсутність ухвали слідчого судді або порушення суттєвих умов статтями 246–248 КПК України призводять до недопустимості доказів. У огляді рішення Касаційного кримінального суду по справі від 18.02.2025 № 495/263/17

¹ Полюхович О. І. (2017). Судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / НЮУ ім. Я. Мудрого, Харків. 22 с.

² Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16 січня 2019 р. у справі № 751/7557/15-к (провадження № 13-37к18) URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79298340>

³ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16 жовтня 2019 р. у справі № 640/6847/15-к (провадження № 13-43к19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85174578>

зазначено: «Недопустимими визнаються докази, отримані внаслідок істотного порушення прав і свобод людини» (ч. 1 ст. 87 КПК України). Аналізуючи статтю 257 КПК України щодо використання результатів НСРД, Верховний Суд зазначив: відсутність відповідного клопотання та рішення слідчого судді щодо такого використання тягне недопустимість. Більш того, у вказаній справі суд зазначив: при оцінці доказів не будь-яке формальне порушення КПК України є підставою для недопустимості; суд має з'ясувати, чи мало воно істотний характер і завдало конкретної шкоди правам чи свободам особи¹.

У сукупності ці правові позиції формують висновок про те, що допустимість доказів НСРД залежить не тільки від наявності процедури санкціонування, але й від реальної можливості сторони захисту ознайомитися з підставами їх проведення, участі у процесі оцінки та впливу на вирішення питання про допустимість. Судовий контроль в такому разі виступає не формальною рутинною, а дієвим інструментом балансування між інтересами суспільства у протидії злочинності і гарантуванням прав і свобод особи.

Питання застосування НСРД завжди перебуває у фокусі Європейського суду з прав людини, оскільки такі заходи становлять найглибше втручання у сферу приватності, гарантовану статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. У своїх рішеннях ЄСПЛ сформулював чіткі стандарти законності, пропорційності та ефективності судового контролю, які повинні стати дороговказом для національної практики України.

У справі *Sergey Volosyuk v. Ukraine* (2009) Суд визнав, що перевірка та перлюстрація кореспонденції особи, яка перебуває під вартою, є втручанням у право на повагу до приватного життя та кореспонденції². Це рішення актуалізувало вимогу до держави створювати прозорі механізми контролю навіть у місцях несвободи.

У справі *Mikhaulyuk and Petrov v. Ukraine* (2009) ЄСПЛ наголосив, що поняття «згідно із законом» передбачає не лише наявність норми у національному законодавстві, а й якість такої норми: вона має бути

¹ Постанова Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду від 18 лютого 2025 р. у справі № 495/263/17 (провадження № 51-6360км23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125484392>

² Case of *Sergey Volosyuk v. Ukraine*: Judgment of March 12, 2009. Application No. 1291/03. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{"itemid":\["001-91726"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{)

У справі *Panteleyenko v. Ukraine* (2006) Суд дійшов висновку, що навіть зберігання державними органами інформації про приватне життя людини становить порушення статті 8 Конвенції, якщо воно не базується на законних підставах та не супроводжується належними гарантіями². В українському контексті це вимагає посилення процесуальних обмежень щодо збору та використання конфіденційної інформації, особливо під час НСРД.

Додатково слід відзначити справу *Poltoratskiy v. Ukraine* (2003), де ЄСПЛ уточнив, що якість закону повинна забезпечувати громадянам можливість передбачати наслідки державного втручання³. Відсутність таких гарантій веде до свавільного застосування заходів і дискредитує сам механізм судового контролю.

Практика ЄСПЛ визначила ключові орієнтири для оцінки законності та пропорційності НСРД, які безпосередньо впливають на національне судочинство України. Насамперед Суд вимагає, щоб законодавство було доступним і передбачуваним, адже саме чіткість норм дозволяє особі прогнозувати наслідки та убезпечує від свавільного втручання. Водночас сам факт існування процедури є недостатнім без ефективних засобів правового захисту, зокрема права на оскарження і компенсацію. Важливою умовою є також реальність судового контролю, який має полягати не у формальному санкціонуванні, а у змістовній перевірці обґрунтованості клопотань, оцінці пропорційності та можливості використання менш інвазивних заходів. Особливу увагу Суд приділяє забороні надмірного втручання, наголошуючи на винятковому характері НСРД. Для України це означає необхідність не лише застосовувати положення КПК, а й інтегрувати практику ЄСПЛ як джерело права, що гарантує реальний захист прав людини.

¹ Case of *Mikheylyuk and Petrov v. Ukraine*: Judgment of December 10, 2009. Application No. 11932/02. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr/##{<itemid>:\[<001-96220>\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr/##{<itemid>:[<001-96220>]})

² Case of Panteleyenko v. Ukraine: Judgment of June 29, 2006. Application No. 11901/02. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{«itemid»: \[«001-76114»\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{«itemid»: [«001-76114»]})

³ Case of Poltoratskiy v. Ukraine: Judgment of April 29, 2003. Application No. 38812/97. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{«itemid»:\[«001-61059»\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{«itemid»:[«001-61059»]})

З огляду на дію в Україні правового режиму воєнного стану, який об'єктивно вимагає розширення інструментарію кримінального переслідування, першочерговим завданням стає створення збалансованої моделі судового контролю, що забезпечувала б ефективність протидії злочинності й водночас зберігала ключові гарантії прав і свобод людини.

Запропонована модель передбачає, по-перше, чітке нормативне розмежування між НСРД і оперативно-розшуковими заходами як різними за правовою природою та процесуальними наслідками інструментами; по-друге, впровадження підвищених стандартів мотивування ухвал слідчих суддів із обов'язковою перевіркою критеріїв необхідності, субсидіарності та пропорційності; по-третє, створення інституційного механізму обов'язкового постфактум-повідомлення особи про проведення щодо неї НСРД (*ex post notification*) з визначеними винятками й процесуальними запобіжниками; і, по-четверте, розширення процесуальних можливостей захисника для перевірки обґрунтованості та меж втручання (доступ до релевантних матеріалів, ефективні засоби оскарження, судовий перегляд), що в сукупності забезпечить реальний, а не декларативний характер судового контролю. Механізм повідомлення (*ex post notification*) передбачений ст. 253 КПК України. Проте його реалізація має переважно декларативний характер. Показовим прикладом є відповідь Служби безпеки України на адвокатський запит В. Богатиря щодо надання статистичних даних про кількість осіб, яким було направлено повідомлення у зв'язку з проведенням стосовно них негласних слідчих (розшукових) дій протягом 2014–2019 рр. із розподілом за роками та зазначенням кількості адвокатів серед таких осіб. Служба безпеки України, посилаючись на положення законів «Про оперативно-розшукову діяльність» і «Про контррозвідувальну діяльність», відмовила у наданні будь-якої інформації про факт здійснення або нездійснення відповідних заходів, мотивуючи це заборорою розголошення відомостей до прийняття рішення за результатами такої діяльності. Крім того, у відповіді зазначалося про відсутність обліку випадків повідомлення, що фактично унеможливорює перевірку дотримання права особи на поінформованість про

втручання у її приватне життя¹. Таким чином, передбачений законом механізм не забезпечує реальної транспарентності, а контроль за законністю втручання залишається внутрішньо-відомчим і позбавленим ефективного зовнішнього нагляду.

На думку С. Тагієва, М. Пузирьова і С. Івашка, у воєнних умовах доцільним може бути застосування «спрощеного» підходу до порядку отримання дозволів на проведення окремих видів НСРД, але лише за умови наявності чітко визначених законодавчих запобіжників, що унеможливляють зловживання з боку правоохоронних органів. Вчені наголошують, що НСРД є найбільш суворою формою втручання у приватне життя, а тому вимагають від уповноважених суб'єктів безумовного дотримання вимог закону та ретельного обґрунтування підстав їх проведення².

IV. ВИСНОВКИ

Таким чином, судовий контроль за негласними слідчими (розшуковими) діями в Україні виконує ключову гарантійну функцію, однак його ефективність істотно нівелюється дисбалансом між високим рівнем задоволення клопотань і низькою доказовою віддачею отриманих матеріалів. Така асиметрія детермінує формалізацію превентивної ролі суду та підвищує ризики непропорційного втручання у приватну сферу, що суперечить конституційним і конвенційним вимогам законності, необхідності та пропорційності. Для відновлення реального, а не декларативного контролю доцільно нормативно підвищити стандарти обґрунтованості клопотань із чітко визначеною структурою, належним доказовим наповненням та аналізом менш інвазивних альтернатив; посилити мотивованість ухвал слідчих суддів через фіксацію мети, меж, строків і способів мінімізації втручання; інституціоналізувати постфактум повідомлення особи про застосування НСРД після усунення ризиків розслідування; забезпе-

¹ Богатир В. (2020). Щодо статистичних даних про повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії. URL: https://dostup.org.ua/request/shchodo_statistichnikh_danikh_pr_2

² Тагієв С. Р., Пузирьов М. С., Івашко С. В. (2023). Негласні слідчі (розшукові) дії в умовах війни: окремі теоретичні та практичні аспекти (частина I). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. № 1. С. 78–84. URL: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-1-78-84>

чити стороні захисту реальний доступ до процесуальних документів, що слугували підставою для санкціонування, та ефективні засоби оскарження; запровадити дієві післяконтрольні гарантії належного зберігання і своєчасного знищення даних, не залучених як докази; уніфікувати практику через орієнтири Верховного Суду та системне застосування прецедентів ЄСПЛ. Сукупна реалізація цих підходів зберігає винятковий характер НСРД і відновлює баланс між інтересами безпеки держави та правами людини, зокрема в умовах дії правового режиму воєнного стану.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Албул С. В. (2024). Оперативно-розшукова діяльність: сучасні доктринальні та праксеологічні концепти. *Воєнний стан: теоретико-праксеологічні проблеми юриспруденції*: монографія. Львів-Торунь: Liha-Pres. С. 1–24. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-421-7-1>
2. Благута Р. І. (2013). Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми підготовки та проведення. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. № 1. С. 147–152.
3. Богатир В. (2020). Щодо статистичних даних про повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії. URL: https://dostup.org.ua/request/shchodo_statistichnikh_danikh_pr_2
4. Гуменюк А. С. (2025). Результати негласних слідчих (розшукових) дій як особливий різновид доказів у кримінальному провадженні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1. С. 700–704. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-1/165>
5. Звіт про роботу органів прокуратури за січень — червень 2025 року (усього по Україні). URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=270116
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
7. Національна доповідь про загальний стан криміногенної обстановки в Україні, про стан злочинності та протидії їй, а також про дотримання конституційних прав і свобод, громадян на досудовому розслідуванні у 2020 році (в порівнянні із статистичними даними за 2013–2019 роки). *Юридичний Вісник України*. URL: <https://surl.li/xlxfv>
8. Половніков В. В., Халимон С. І. (2017). Проблеми правового регулювання оперативно-розшукової діяльності: пошук шляхів вирішення. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки*. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2017_3_4
9. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16.01.2019 у справі № 751/7557/15-к (провадження № 13-37к18) URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79298340>
10. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16.10.2019 у справі № 640/6847/15-к (провадження № 13-43к19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85174578>
11. Постанова Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду від 18.02.2025 у справі № 495/263/17 (провадження № 51-6360км23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125484392>
12. Полюхович О. І. (2017). Судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / НЮУ ім. Я. Мудрого, Харків. 22 с.

13. Притула А. М. (ред.). (2021). Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»: науково-практичний коментар. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ. 236 с.
14. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>
15. Тарієв С. Р., Пузирьов М. С., Івашко С. В. (2023). Негласні слідчі (розшукові) дії в умовах війни: окремі теоретичні та практичні аспекти (частина І). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. № 1. С. 78–84. URL: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-1-78-84>
16. Туманянц А. Р., Криворучко Д. В. (2022). Зловживання правом на початок проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій без дозволу слідчого судді. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 4. С. 364–370. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.66>
17. Уваров В. Г. (2016). Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми юридичної визначеності та ефективності. *Правова позиція*. № 2(17). С. 163–169. URL: <https://www.legalposition.umsf.in.ua/archive/2016/2/20.pdf>
18. Хараберюш І. Ф. (2019). Негласні слідчі (розшукові) дії як об'єкт судового контролю. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. Вип. 18. С. 62–69. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-3047-2019-9-18-62-69>
19. Шерудило В. О. (2018). Судовий контроль під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування. *Право і суспільство*. № 3. Ч. 2. С. 310–315.
20. Babikov O., Svintsytskyi A. V., Nazarov V. V. et al. (2024). Rights and freedoms during covert investigations: Balance between security and personal freedoms. *International Journal of Police Science & Management*. Vol. 27, Issue 1. pp. 43–55. URL: <https://doi.org/10.1177/14613557241259865>
21. Case of Sergey Volosyuk v. Ukraine: Judgment of March 12, 2009. Application No. 1291/03. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{"itemid":\["001-91726"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{)
22. Case of Mikhaylyuk and Petrov v. Ukraine: Judgment of December 10, 2009. Application No. 11932/02. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{"itemid":\["001-96220"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{)
23. Case of Panteleyenko v. Ukraine: Judgment of June 29, 2006. Application No. 11901/02. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{"itemid":\["001-76114"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{)
24. Case of Poltoratskiy v. Ukraine: Judgment of April 29, 2003. Application No. 38812/97. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-61059"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

REFERENCES

1. Albul S. V. (2024). Operativno-rozshukova diyalnist: suchasni doktrynalni ta prakseologichni kontsepty [Operational-Investigative Activities: Modern Doctrinal and Praxeological Concepts]. *Voyennyi stan: teoretyko-prakseologichni problemy yurysprudentsiyi* [Martial Law: Theoretical and Praxeological Problems of Jurisprudence]. Lviv-Torun: Liha-Press. pp. 1–24. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-421-7-1> [in Ukrainian].
2. Babikov O., Svintsytskyi A. V., Nazarov V. V. et al. (2024). Rights and freedoms during covert investigations: Balance between security and personal freedoms. *International Journal of Police Science & Management*. Vol. 27, Issue 1. pp. 43–55. URL: <https://doi.org/10.1177/14613557241259865>
3. Bogatyr V. (2020). Shchodo statystychnykh danykh pro povidomlennya osib, shchodo yakykh provodylysia nehasni slidchi (rozshukovi) diyi [Regarding statistical data on reports of persons against whom covert investigative (search) actions were carried out]. URL: https://dostup.org.ua/request/shchodo_statistichnikh_danikh_pr_2 [in Ukrainian].

4. Blaguta R. I. (2013). Nehlasni slidchi (rozshukovi) diyi: problemy pidhotovky ta provedennya [Covert investigative (search) actions: problems of preparation and conduct]. *Legal Journal of the National Academy of Internal Affairs*. No. 1. pp. 147–152 [in Ukrainian].
5. Case of Sergey Volosyuk v. Ukraine: Judgment of March 12, 2009. Application No. 1291/03. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{«itemid»: \[«001-91726»\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{«itemid»: [«001-91726»]})
6. Case of Mikhaylyuk and Petrov v. Ukraine: Judgment of December 10, 2009. Application No. 11932/02. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{«itemid»: \[«001-96220»\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{«itemid»: [«001-96220»]})
7. Case of Panteleyenko v. Ukraine: Judgment of June 29, 2006. Application No. 11901/02. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{«itemid»: \[«001-76114»\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{«itemid»: [«001-76114»]})
8. Case of Poltoratskiy v. Ukraine: Judgment of April 29, 2003. Application No. 38812/97. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{«itemid»: \[«001-61059»\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{«itemid»: [«001-61059»]})
9. Criminal Procedure Code of Ukraine of April 13, 2012, No. 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian].
10. Gumeniuk A. S. (2025). Rezultaty nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) diy yak osoblyvyi riznovyd dokaziv u kryminalnomu provadzhenni [Results of covert investigative (search) actions as a special type of evidence in criminal proceedings]. *Legal Scientific Electronic Journal*. No. 1. pp. 700–704. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-1/165> [in Ukrainian].
11. Kharaberyush I. F. (2019). Nehlasni slidchi (rozshukovi) diyi yak ob'ekt sudovoho kontrolyu [Covert investigative (search) actions as an object of judicial control]. *Bulletin of Mariupol State University. Series: Law*. Vol. 18. pp. 62–69. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-3047-2019-9-18-62-69> [in Ukrainian].
12. National report on the overall crime situation in Ukraine, the state of crime and efforts to combat it, as well as compliance with constitutional rights and freedoms of citizens during pre-trial investigations in 2020 (compared with statistics for 2013–2019). URL: <https://surl.li/xxflv> [in Ukrainian].
13. On Operational-Investigative Activities: Law of Ukraine of February 18, 1992, No. 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> [in Ukrainian].
14. Polovnikov V. V., Khalymon S. I. (2017). Problemy pravovoho rehulyuvannya operatyvno-rozshukovoyi diyalnosti: poshuk shlyakhiv vyrishennya [Problems of legal regulation of operational-investigative activities: searching for solutions]. *Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: Legal Sciences*. Vol. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2017_3_4 [in Ukrainian].
15. Polyukhovich O. I. (2017). Sudovyy kontrol pry provedenni nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) diy [Judicial control during the conduct of covert investigative (search) actions]: dissertation ... candidate of legal sciences: special. 12.00.09 / Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv. 22 p. [in Ukrainian].
16. Prytula A. M. (ed.). (2021). Law of Ukraine “On Operational-Investigative Activity”: Scientific and Practical Commentary. Khmelnytskyi: NASBGUSU. 236 p. [in Ukrainian].
17. Report on the work of prosecutor’s offices for January — June 2025 (all over Ukraine). URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=270116 [in Ukrainian].
18. Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of January 16, 2019 in case No. 751/7557/15-к (proceedings No. 13-37к18). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79298340> [in Ukrainian].
19. Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of October 16, 2019 in case No. 640/6847/15-к (proceedings No. 13-43к19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85174578> [in Ukrainian].

20. Resolution of the Criminal Court of Cassation within the Supreme Court of February 18, 2025 in case No. 495/263/17 (proceedings No. 51-6360km23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125484392> [in Ukrainian].
21. Sherudylo V. O. (2018). Sudovyy kontrol pid chas provedennya nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) diy, povyazanykh z vtruchannyam u pryvatne spilkuvannya [Judicial control during covert investigative (search) actions related to interference in private communication]. *Law and Society*. Vol. 3, Issue 2. pp. 310–315 [in Ukrainian].
22. Tagiev S. R., Puzyrev M. S., Ivashko S. V. (2023). Nehlasni slidchi (rozshukovi) diyi v umovakh viyny: okremi teoretychni ta praktychni aspekty (chastyna I) [Covert investigative (search) activities in wartime: selected theoretical and practical aspects (part I)]. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. No. 1. pp. 78–84. URL: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-1-78-84> [in Ukrainian].
23. Tumanants A. R., Kryvoruchko D. V. (2022). Zlovzhyvannya pravom na pochatok provedennya okremykh slidchykh (rozshukovykh) ta nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) diy bez dozvolu slidchoho suddi [Abuse of the right to initiate certain investigative (search) and covert investigative (search) actions without the permission of the investigating judge]. *Analytical and Comparative Jurisprudence*. No. 4. pp. 364–370. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.66> [in Ukrainian].
24. Uvarov V. G. (2016). Nehlasni slidchi (rozshukovi) diyi: problemy yurydychnoyi vyznachenosti ta efektyvnosti [Covert investigative (detective) actions: problems of legal certainty and effectiveness]. *Legal position*. No. 2(17). pp. 163–169. URL: <https://www.legalposition.umsf.in.ua/archive/2016/2/20.pdf> [in Ukrainian].